Visby

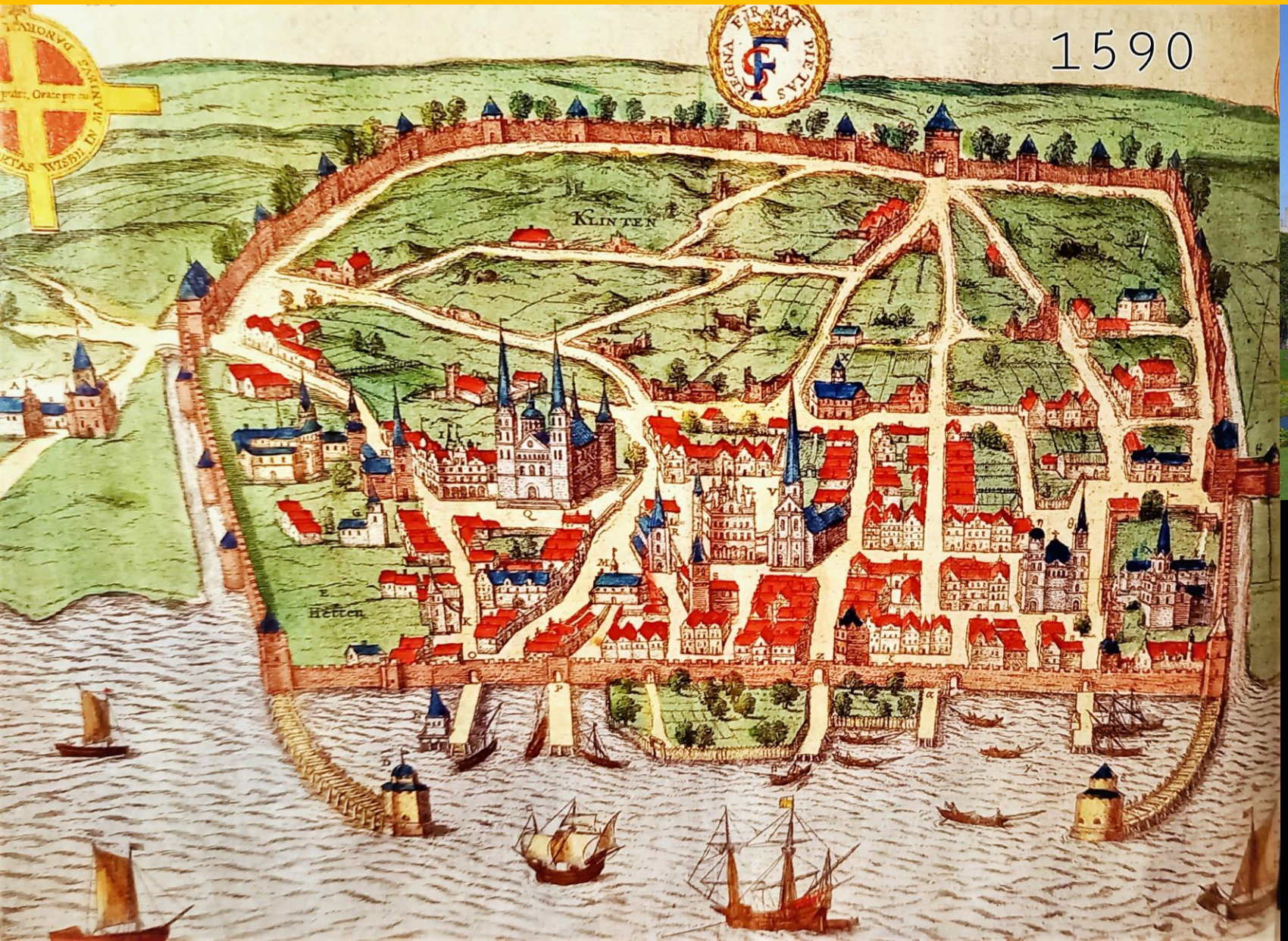

BRANDSKATTNIGEN AV VISBY

1361

G. Hellquist 1882.

Valdemar Atterdag indtager Visby

Visby

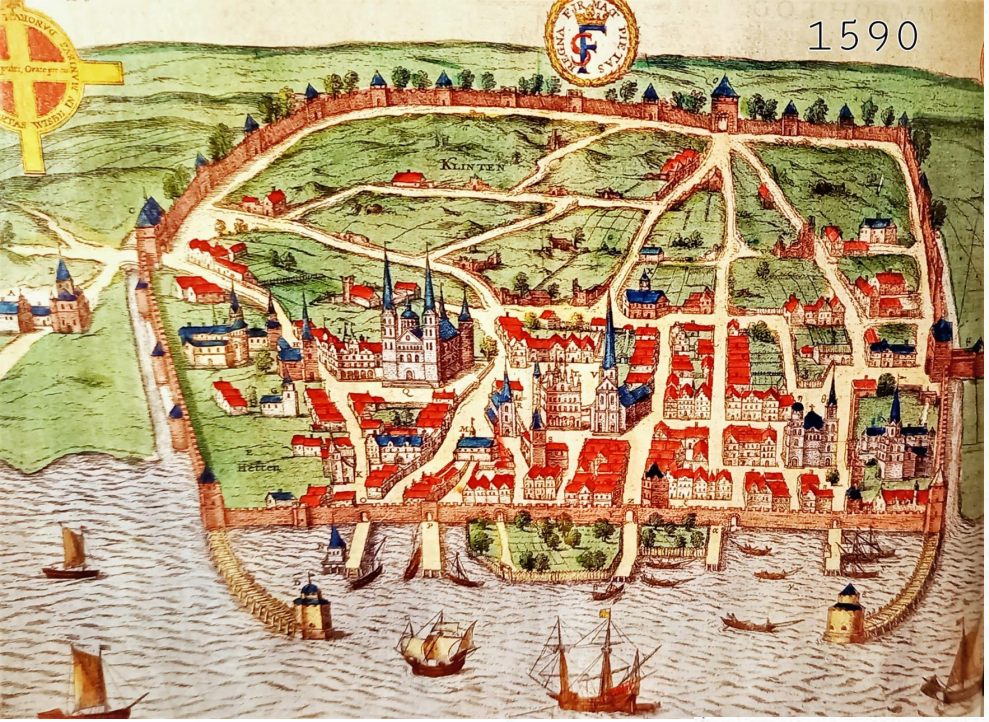

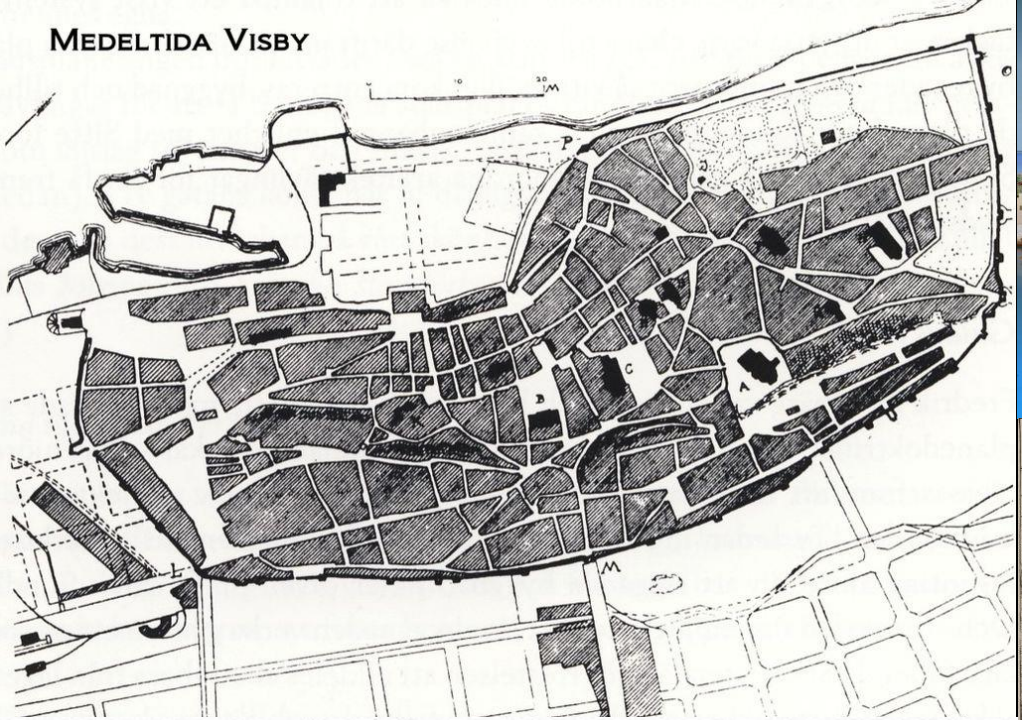

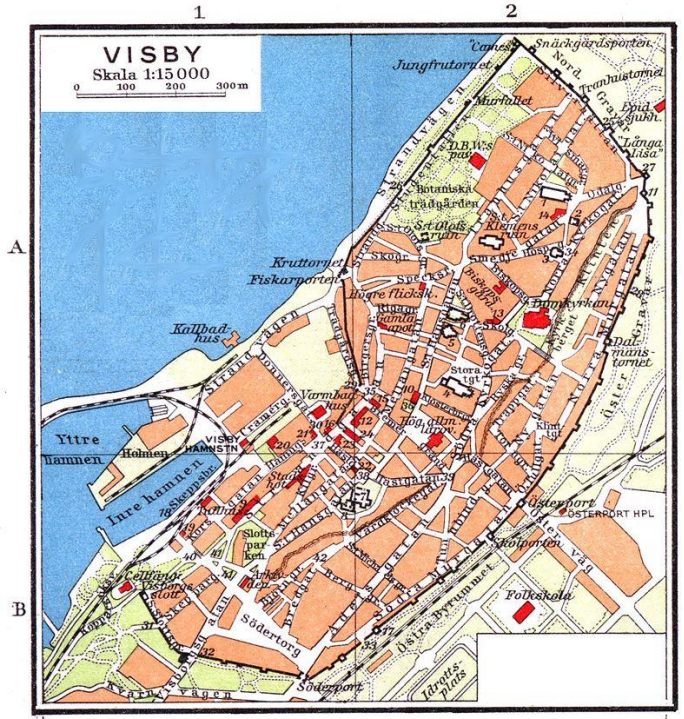

Visby är ganska oförändrat

Bilder från Medeltid till 1600 tal och bilden som är modernast är från 1970 före en planerad rivning av hus

Namnet Visby (Offerplats = VI)

Namnet kommer av vi: "(hednisk) offerplats", och by: "stad" (den ursprungliga betydelsen av det sistnämnda ordet har gått förlorad i svenskan men finns kvar på danska, norska och gutniska). I Gutasagan (mitten av 1300-talet) benämns orten endast Wi och ordet betyder 'helig plats, kultplats'.

Äldsta spåren ”Strandbodar”

De äldsta fynden på platsen för dagens Visby är vad som tolkats som "strandbodar", med C14-metoden daterade till 700-900-talen e. Kr. Längs vikingatidens gotländska kust fanns en rad hamnar med gravfält och viss bebyggelse.

Därför växte visby fram med.....

Visbys framväxt hänger starkt samman med handelsavtal med svenska, danska, och ryska härskare under 1100-talet. 1161 fick de gotländska köpmännen genom ett fördrag med Henrik Lejonet av Sachsen sina omfattande fri- och handelsrättigheter i hela det sachsiska området bekräftade.

Först 1203 omtalas Visby för första gången i bevarat skriftligt källmaterial. Det är Henrik av Lettland som i sin krönika nämner "Wysby" i samband med att pilgrimer på resa till Livland kom dit. Namnet måste emellertid ha betydligt längre relevans bakåt, vilket inte minst syns av att "Wysby" i samma källa nämns som en "civitas", det vill säga en stor stad. Det bekräftas också av att Visbyrådet, med ett tyskt och ett gutniskt råd kan beläggas redan omkring år 1231. Det visar också att Visby var enastående jämfört med andra nordiska städer, där rådsorganisationen införs betydligt senare.

Skråväsen var ett organisationssystem för de borgare som var hantverkare. Yrkesutövarna inom de olika hantverksyrkena var sammanslutna i olika föreningar, ämbeten, med särskilda privilegier som innebar ett visst monopol inom deras arbete och borgerlig tunga. Privilegierna var ärftliga, precis som adelsväsendet och böndernas gårdar. Skråväsendet innebär också att bara de som var medlemmar i ett ämbete fick ägna sig åt yrket. Det var ett sätt att bygga upp stödjepunkter och viktigare handelscentra. Skråväsendet hade sin största betydelse under senmedeltiden och 1500-talet.

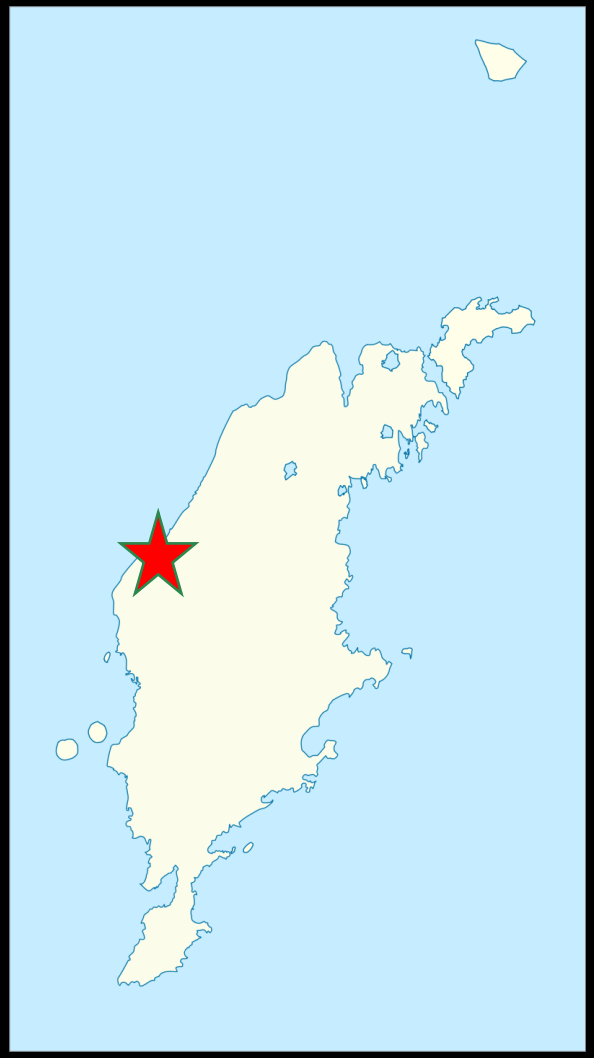

Brandskattningen av Visby 1361

Valdemar Atterdags invasion av Gotland ägde rum i juli 1361.

Den danske kungen Valdemar Atterdags trupper vann flera strider på Gotland mot gutniska trupper, den sista utanför Visby den 27 juli. Visbys invånare dagtingade och öppnade stadsportarna för segraren varefter den så kallade brandskattningen av Visby ägde rum, en händelse som omgivits av flera myter. Kungen utfärdade privilegiebrev för Visby vilket bekräftade stadens forna privilegier.

Den svenske kungen Magnus Eriksson utsände 1 maj 1361 en skrivelse där han varnade borgarna i Visby angående en förestående attack. Valdemars angrepp mot Gotland föreföll väntat.

Kvarlevorna efter de stupade i striden utanför kastades i massgravar, ofta med rustningarna på, vilket gjort att många av dessa bevarats. Den mest kända massgraven ligger vid Korsbetningen.

Ägde rum 22 juli-27 juli 1361 Gotländska bönder mot Valdemars soldater och det kostade 3 000 döda Gotländska bönder livet.

Den danske kungen Valdemar Atterdags trupper vann flera strider på Gotland mot gutniska trupper, den sista utanför Visby den 27 juli. Visbys invånare dagtingade och öppnade stadsportarna för segraren varefter den så kallade brandskattningen av Visby ägde rum, en händelse som omgivits av flera myter. Kungen utfärdade privilegiebrev för Visby vilket bekräftade stadens forna privilegier.
Det är i eftertid svårt att skilja dikt från sanning av det som skedde, eftersom det finns ganska få samtida källor. Att Valdemar Atterdag var på Gotland och krigade mot bönderna är säkert, och också att slaget utanför Visby var ett av de blodigaste i Nordens historia, men påståenden om brandskattningen är svåra att belägga.

En rad myter och sägner har levt vidare in i våra dagar. Den svenske kungen Magnus Eriksson utsände 1 maj 1361 en skrivelse där han varnade borgarna i Visby angående en förestående attack. Valdemars angrepp mot Gotland föreföll väntat.
Kvarlevorna efter de stupade i striden utanför kastades i massgravar, ofta med rustningarna på, vilket gjort att många av dessa bevarats. Den mest kända massgraven ligger vid Korsbetningen.

Slaget vid Visby, även känt som slaget vid Korsbetningen, var ett avgörande fältslag under Valdemar Atterdags invasion av Gotland. Slaget stod den 27 juli 1361 mellan en dansk armé på drygt 2 000 man, under kung Valdemar Atterdag, och ett ungefär lika starkt bondeuppbåd, vid Visby ringmur. De professionella danska soldaterna besegrade grundligt de dåligt utrustade bönderna och tågade två dagar senare in i Visby. Slaget är särskilt känt i dag på grund av de avsevärda fynd av mänskliga kvarlevor och rustningar som senare gjorts på platsen. När de massgravar som anlades på slagfältet grävdes ut i början av 1900-talet var det en mindre sensation, då de gravlagda inte hade klätts av och därför fortfarande bar ringbrynjor och andra rustningar.

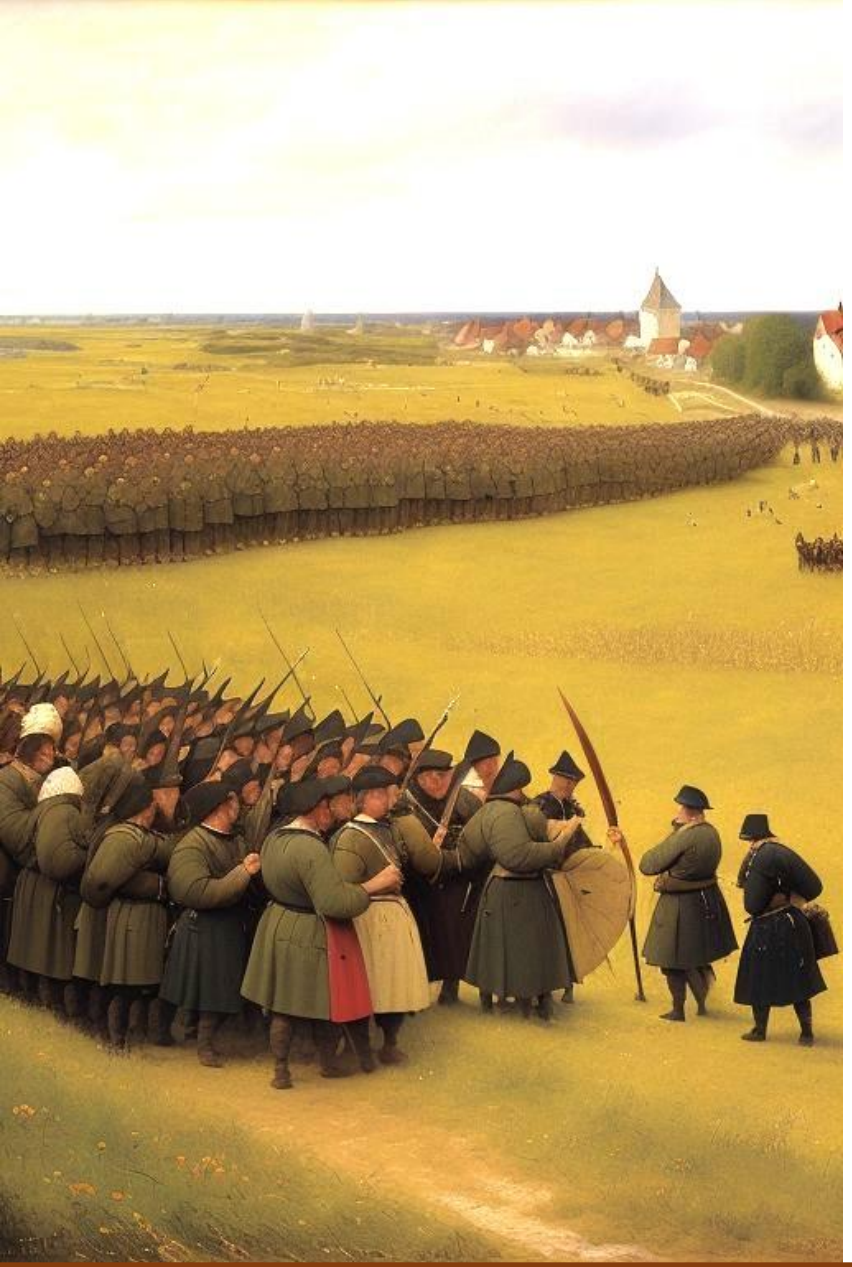

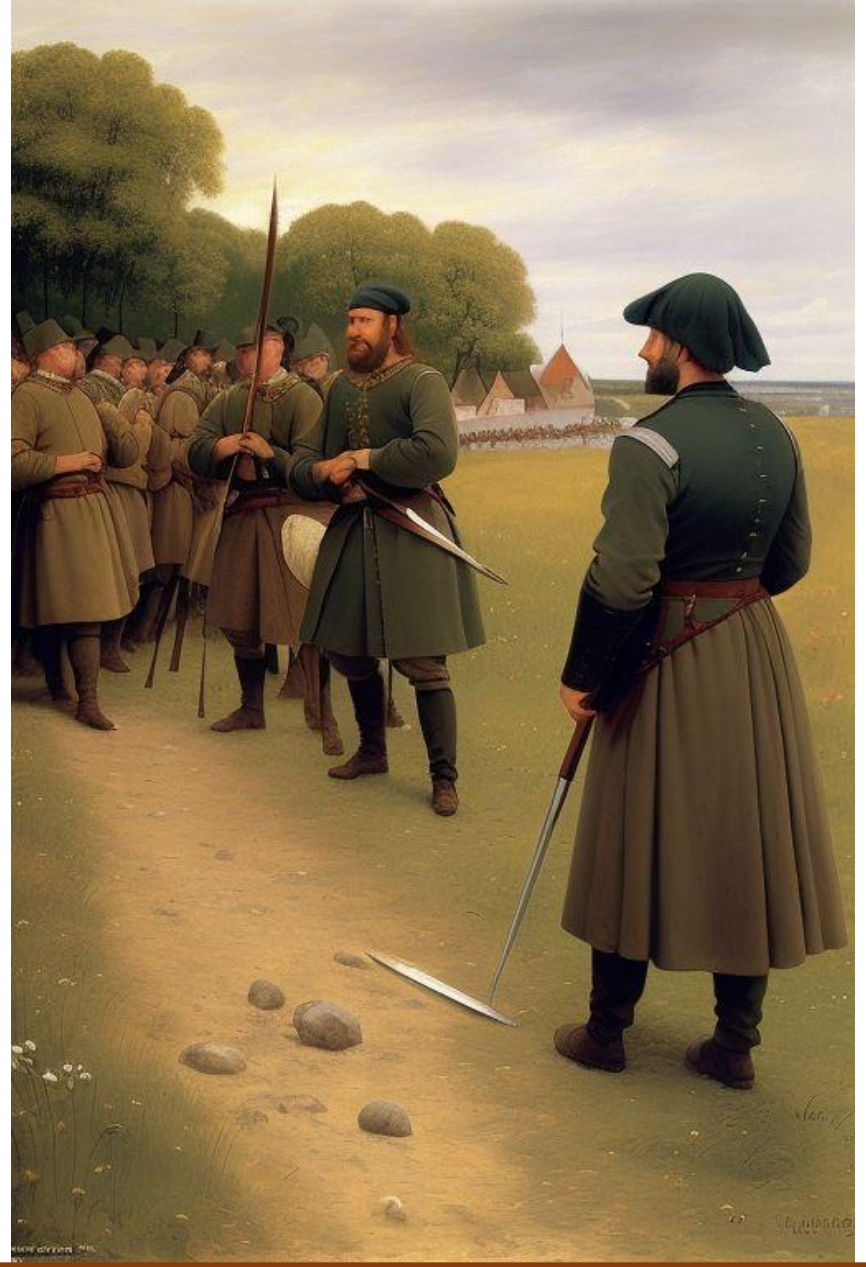

Visby

Valdemars armé räknade mellan 1 800 och 2 000 man och bestod huvudsakligen av värvade tyska legosoldater. De var något underlägsna gutarna i antal, men detta uppvägdes av att manskapet var bättre utrustat och tränat. Man vet inte med säkerhet hur stor andel av den danska armén som utgjordes av kavalleri. Det är troligt att Valdemar och hans närmaste män var beridna, och det är möjligt att riddare till häst deltog i slaget. Transporter av hästar på dåtida segelfartyg var dock ett besvärligt företag, varför huvuddelen av de danska trupperna förmodligen stred till fots.

Bondehären som tagit ställning vid staden bestod av drygt 2 000 man. Man var således något överlägsen motståndarna i antal, men i regel var gutarnas utrustning sämre. De förmögnaste bland bönderna var dock relativt välutrustade med vältillverkade rustningar och vapen. Huvuddelen av gutarna hade dock fått nöja sig med ålderdomliga rustningar, och vapen som i många fall var antika. De sämst utrustade i uppbådet, ungdomarna och åldringarna i reserverna, hade ingen rustning alls och var enbart beväpnade med enklare klubbor och arbetsyxor.

Visby

BRANDSKATTNINGEN AV

VISBY

1361

Visby

Fresk föreställande kung Valdemar i Sankt Peders kirke i Næstved.

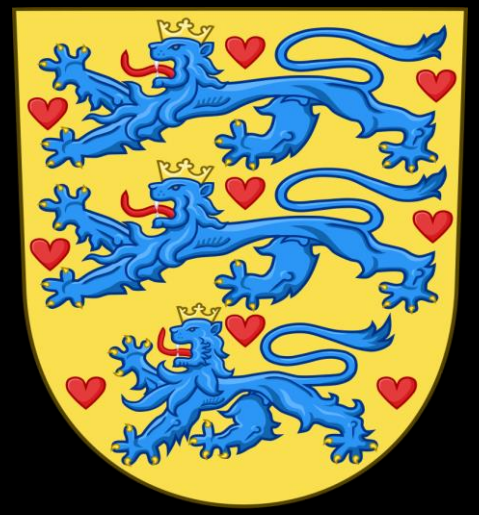

Heraldiskt Vapen en Vapensköld för hans släkt ↓

Valdemar Atterdags grav i Sorø klosterkyrka, Sorø, Danmark.

Estridska ätten var en dansk kungadynasti 1047–1412, uppkallad efter kungadottern Estrid Svensdotter av Danmark. Hon och hennes skånske make Ulf Torgilsson blev stamföräldrar till alla danska monarker från sonen kung Sven Estridsson till och med unionsdrottningen Margareta, i rakt nedstigande led.
Margareta och fyra ytterligare svenska drottninggemåler tillhörde ätten, liksom även de svenska kungarna Magnus Nilsson och Magnus Henriksson.

VALDEMAR IV ATTERDAG, född omkring **1320**, död 24 oktober **1375** på Gurre slott, var kung av Danmark mellan 1340 och 1375. Han var son till Kristofer II och Eufemia av Pommern. Kung Valdemar lade under sig det splittrade danska väldet bit för bit. Han erövrade Skåne 1360 och 1361 både Öland och Gotland, varvid han även **BRANDSKATTADE VISBY.**

TILLNAMNET HAR OFTAST ANSETTS BETYDA ÅTERDAG: det blev åter dag i Danmark efter en mörk period av politisk oro. Valdemar var gift med Helvig av Slesvig och fick fyra barn. Han begravdes i Vordingborg; hans kvarlevor överfördes sedan till Sorø klosterkyrka på Själland.

Kristofer II av Danmark Valdemars far

Kristofer II, född 29 september 1276, död 2 augusti 1332, var kung av Danmark 1320–1326 samt 1329–1332, hertig av södra Halland 1307–1326 och hertig av Samsø. Han var son till kung Erik Klipping och Agnes av Brandenburg, dotter till Johan I, markgreve av Brandenburg, död 1266, och hans andra fru Jutta av Sachsen, död 1287. Gift 1306 med Eufemia av Pommern, dotter till hertig Bogislav IV av Pommern, hertig av Pommern i 30 år, och Margareta av Rügen. Eufemia av Pommern, född 1285, död 26 juli 1330, var en dansk drottning, gift 1300, 1306 eller 1307 med kung Kristofer II av Danmark (r. 1320–1326, 1329–1332).

Eufemia av Pommern